

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ НА ГЛ. АСИСТЕНТ Д-Р ЯНА ПАЛЪОВА, СЪГЛАСНО ЧЛ. 4, АЛ. 13 ОТ ЗРАСРБ

Резюметата са изложени в поредността на Списъка на публикациите на гл. асистент д-р Яна Палъова.

ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД – МОНОГРАФИЯ:

№ 1. Палъова Яна (2024). Ролята на публичните финанси за прехода към зелена икономика и устойчиво развитие на България през 2021-2027 г., Университетско издателство „Св. Григорий Богослов“, ВУЗФ, 203 стр., ISBN (print) 978-619-7622-63-8, ISBN (online) 978-619-7622-40-9, монография

Резюме

Изследването е посветено на ролята на публичните финанси за устойчиво развитие и преход към зелена, климатично неутрална икономика в България и Европейския съюз (ЕС) до 2050 г. Основавайки се на теоретични подходи към устойчивото развитие и зеления преход, изследването по същество е фокусирано върху ролята на публичните финанси за устойчив растеж и развитие чрез намаляване на емисиите на парникови газове в ЕС, както и механизмите, инструментариума и алтернативните подходи при прилагането на средства на ЕС и съвременни финансови инструменти за стимулиране на трансформацията към зелена икономика. Изследвана е проблематиката, свързана със схемите за търговия с парникови емисии, емпиричните изследвания за ролята на екологичните данъци и публични субсидии и инвестиции в процеса на зеления преход в ЕС и държавите членки. Разработен е модел и методология, и е оценено въздействието на екологичните данъци и публичните разходи на България и избрани държави-членки на ЕС върху намаляването на емисиите от парникови газове и показател за устойчиво развитие на Световна банка относно спестяванията в икономиката, коригирани с изчерпването на природните ресурси.

ПУБЛИКУВАНА КНИГА НА БАЗАТА НА ЗАЩИТЕН ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН "ДОКТОР"

№ 2. Палъова Яна (2024). Фискални стимули и ефекти от Европейските структурни фондове и политики в Централна и Източна Европа, Университетско издателство „Св. Григорий Богослов“, ВУЗФ, 309 стр., ISBN (print) 978-619-7622-64-5, ISBN (online) 978-619-7622-22-5, книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Резюме

Изследването прави критичен анализ на европейските инициативи за реформиране на координацията, мониторинга и макроикономическото управление на риска в Европейския съюз и усъвършенстваната фискална рамка от Маастрихт след глобалната криза от 2008 г. и отражението ѝ върху националните фискални политики на държавите

членки от Централна и Източна Европа (ЦИЕ). Теоретично са изследвани фискалните мултипликатори и ролята на публичните финанси и фискалната дисциплина за устойчивия растеж. Анализът на фискалните правила и оценката на изменението на фискалния дефицит и дълг в държавите-членки осветлява въпроса в европейски план. Изследването оценява фискалните стимули и ефекти от усвояването на Европейските структурни и инвестиционни фондове в условията на членство в ЕС на държавите членки от ЦИЕ, с оглед на взаимообусловеността им от прилаганите фискални политики. Разработени са модел и методология и се правят оценки чрез емпирично-приложен сравнителен анализ с други страни от ЦИЕ за усвояване на европейските фондове и средства и се оценяват основни фактори, които влияят върху икономическия растеж съобразно конкретната страна.

СТУДИИ В РЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ – SCOPUS ИЛИ WEB OF SCIENCE:

No 3. Paliova, I. (2024). Challenges of Bulgaria's Fiscal Policy towards Green Transition in the European Union. – Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania), 33(2), pp. 27-49, SIR (SCOPUS): 0.14, Q3, ISSN 0205-3292, студия,
https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2024/2024-2/02_Iana-Paliova.pdf

Резюме

Изследването анализира фискалните аспекти на Зелената сделка на ЕС и свързаните с нея европейски инициативи „Следващо поколение ЕС“, Подготвени за цел 55, Плана RePowerEU и Механизма за справедлив преход през програмния период на ЕС 2021-2027г. Изследването разглежда целите на изпълнението на Зелената сделка на ЕС в контекста на Стратегията на ЕС за финансиране на прехода към устойчива икономика от 2021. Проучва механизмите, инструментите и алтернативните подходи при прилагането на европейско финансиране и съвременни финансови инструменти за стимулиране на зелената трансформация на икономиката на ЕС. Изследването оценява възможностите за зелен преход в България чрез прилагане на национални и европейски финансови инструменти. Оценяват се ефектите на фискалните инструменти за смекчаване и адаптиране към изменението на климата върху фискалния дефицит и държавния дълг на България. В изследването се обосновава, че фискалната политика с финансиране от ЕС и национално съфинансиране за зелени политики, заложи Националния план за възстановяване и устойчивост и Споразумението за партньорство за 2021-2027 г. може да ускори зеления преход и да има нетно положително въздействие върху фискалния баланс и няма директно въздействие върху държавния дълг. Проучването също така очертава възможните рискове и отрицателни въздействия върху бюджетните агрегати.

No 4. Paliova, I. (2024). Fiscal Consolidation and Growth Effects of the EU Funding During 2021-2027 in Central and Eastern Europe. – Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania), 33(4), pp. 90-111, SIR (SCOPUS): 0.14, Q3, ISSN 0205-3292, студия,
https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2024/2024-4/07_Iana%20Paliova.pdf

Резюме

Изследването прави критичен анализ на фискалната консолидация и ефектите върху растежа от финансирането от ЕС за програмния период 2021-2027 г. в България и други държави-членки на ЕС от Централна и Източна Европа (ЦИЕ). Илюстрира се, че държавите-членки на ЕС прилагат постепенна фискална консолидация, но за някои държави членки може да бъде предизвикателство, докато ефектите върху растежа на финансирането от ЕС за 2012-2027 г. ще зависят от нивото на заместване между европейското и вътрешното финансиране на проекти, финансирани от европейски фондове. В резултат на фискалните мерки в частта на бюджетните приходи и/или публичните разходи, както и чрез средствата по споразуменията за партньорство за 2021-2027 г. и националните планове за възстановяване и устойчивост се очаква държавите членки от ЦИЕ постепенно да намалят фискалния дефицит и дълга за постигане на Маастрихтските критерии и да увеличат годишния си икономически растеж над основния сценарий между 1% и 4% от БВП, достигайки кумулативен растеж от 9 до 24% от БВП до 2027 г.

СТУДИИ, ПУБЛИКУВАНИ В НЕРЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ ИЛИ ПУБЛИКУВАНИ В РЕДАКТИРАНИ КОЛЕКТИВНИ ТОМОВЕ (1 БРОЙ)

№ 5. Палъова Яна (2023). Фискален сектор и предизвикателствата пред публичните финанси. В: Годишен доклад 2023 Икономически оценки и очаквания. Тема на фокус: „Еврозоната и присъединяваща се България“, Институт за икономически изследвания при Българската академия на науките, изд. „Горекс Прес“, София, ISBN 978-954-9313-21-5, ISSN 1314-8893, с. 36-55 (23 стандартни страници без фигури и таблици), <https://www.iki.bas.bg/godishen-doklad-2023>, RePEc

Резюме

Устойчивостта на фискалния сектор се разглежда през възможностите за финансиране на зеления и дигиталния преход чрез национално и европейско финансиране и се дискутират необходимите политики за запазване на фискалната стабилност. Оценява се развитието на фискалния сектор и предизвикателствата пред публичните финанси през 2022 г. и се анализират основните параметри и програми, заложи в Националния план за възстановяване и устойчивост и Споразумението за партньорство на България за 2021-2027 г. Обосновава се, че постъпленията от Механизма за възстановяване и устойчивост и европейските инициативи за новия програмен период 2021-2027 г. могат да осигурят значителни ресурси за изпълнението на инвестиционни проекти на публичния и частния сектор, но приходите от Механизма за възстановяване и устойчивост ще зависят от приемането на необходимите законодателни промени.

СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В НЕРЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ ИЛИ ПУБЛИКУВАНИ В РЕДАКТИРАНИ КОЛЕКТИВНИ ТОМОВЕ (11 БРОЯ)

№ 6. Палъова Яна (2024). Реформа в публичните финанси при зелената трансформация в Европейския съюз. В: Икономическо развитие и политики: реалности и перспективи. Национални и европейски предизвикателства на прехода към зелена икономика. Сборник статии представени на Ежегодна научна конференция 2023 на 5 декември 2023 г. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, стр. 166-173, [399 с]. ISBN 978-619-245-407-4, [https://press.bas.bg/bg/eBooks-105/show-106\(87\)](https://press.bas.bg/bg/eBooks-105/show-106(87))

Резюме

Статията изследва зелените публични финанси с европейско финансиране като ключов елемент от интегрираните стратегии на правителствата за зелен преход и борбата с изменението на климата. Анализират се реформите на публичните финанси в Европейския съюз (ЕС), за да се даде възможност на национално определени вноски, произтичащи от Парижкото споразумение от 2015 г. и инициативите за Зелената сделка на ЕС да бъдат превърнати в подробни правителствени политики. По подобен начин се предлагат подходи в средносрочното бюджетно планиране и решенията за разпределяне на годишни бюджети, за да се отразят приоритетите за развитие на държавите, свързани с климатичните измервания на целите за устойчиво развитие на ООН. Проучват се новите подходи към управлението на публичните финанси в държави членки на ЕС, за да бъдат подкрепени от стабилни процеси и рамки за ефективно прилагане на политиките за зелен преход.

№ 7. Палъова Яна (2024). Новата архитектура на Европейския съюз за макроикономическо и фискално управление през 2021-2027 г. В: Сборник с доклади от научна конференция „Икономиката на XXI-ви век. Кризи, трансформации и устойчивост“, 12 май 2023 г., Университетско издателство на Нов български университет, ISBN 978-619-233-291-4 (печатно издание), ISBN 978-619-233-292-1 (електронно издание), стр. 588 -599, <https://publishing-house.nbu.bg/bg/elektronni-izdaniq/knigi/ikonomikata-na-xxi-vek-krizi-transformacii-ustojchivost> ,CEEOL

Резюме

Европейският съюз си постави амбициозните цели да се възстанови фискалната устойчивост и икономическия растеж като условие за осъществяване на приоритетите през Многогодишната фискална рамка на ЕС за 2021-2027 г. Приетият пакет от политики и нови финансови инструменти на ЕС поражда множество въпроси от теоретичен и практически характер за взаимовръзката между предвидимостта на публичните разходи и стабилността на публичния дълг и за по-нататъшното икономическо и социално сближаване на държавите-членки през периода 2021-2027 г. В тази връзка докладът изследва политиките за устойчиво развитие и растеж на ЕС и новата архитектура за макроикономическо и фискално управление на ЕС през програмния период 2021-2027 г.

No 8. Paliova I. (2023). EU Policies and Goals of the Green Transition of Bulgaria and Romania for 2030, Journal Global Economic Observer, vol 11, no2, art 016, pp. 43-48, ISBN (online) 2343 – 9750, ISBN (print) 2343 – 9742, <http://www.globeco.ro/current-no/>, RePEc, EBSCO

Резюме

В статията се анализират политиките на Зелената сделка на ЕС, като се фокусира върху финансирането на България и Румъния от инициативите „Следващо поколение ЕС“, Подготвени за цел 55, Плана RePowerEU и Механизма за справедлив преход в рамките на програмния период на ЕС 2021-2027 г. Представя се актуалното състояние на България и Румъния по отношение на енергийния и електроенергийния микс и техните цели за намаляване на емисиите на парникови газове, първичното и крайното потребление на енергия до 2030 г. Разглеждат се националните планове за възстановяване и устойчивост на двете страни и финансирането от ЕС по Споразуменията за партньорство за периода 2021-2027 г., като същевременно се оценява тяхната роля за стимулиране на политиките за зелен преход по време на настоящата финансова рамка. Идентифицирани са вътрешните и външните рискове за прилагането на зелените политики.

No 9. Палъова Яна (2023). Зелената сделка и ускоряването на енергийния преход чрез плана RePowerEU. В: Сборник с доклади от научна конференция „Енергийната трансформация в България в контекста на плана RePowerEU“, изд. комплекс Университет за национално и световно стопанство, ISBN 978-619-232-729-3, стр. 20-30, <https://www.cceol.com/search/viewpdf?id=1242706>, CEEOL

Резюме

Енергийната криза в Европейския съюз (ЕС), започнала в средата на 2021 г., предизвиква по бързи действия от страна на Европейската комисия (ЕК) за преход към чиста енергия и дори увеличаване на целите на Европейския зелен пакт за възобновяемите източници от 40% до 45% през 2030 г. Военната инвазия на Русия срещу Украйна обръна основните възприятия на голям брой държави за Русия като основен доставчик на газ за ЕС от надежден доставчик на енергия до заплаха за сигурността. Така, за сигурността и геополитическите фактори бяха необходими двигатели на новите политики на ЕС, които да се фокусират върху незабавна диверсификация на вноса, спестяване на енергия и ускорен енергиен преход. В тази връзка докладът проследява последните политически промени в дневния ред на ЕС в областта на енергетиката и климата, като анализира развитието на европейските политики през 2021-2022 г. Докладът прави теоретико-методически анализ на целите Зелената сделка и инициативите на ЕК за екологичния преход, с фокус върху пакета „Подготвени за цел 55“ и Плана RePowerEU.

No 10. Палъова Яна (2023). Екологична и социална устойчивост на България в Европейския съюз при глобална несигурност. В: Сборник статии, представени на международна научна конференция на ИИИ при БАН „Икономическо развитие и политики: реалности и перспективи. Предизвикателства и рискове в условията на насладаващи се кризи“, изд. „Марин Дринов, ISBN 978-619-245-327-5, стр. 223-236, <https://www.iki.bas.bg/conference-proceedings-2023>, RePEc

Резюме

След двете последователни глобални кризи от 2008 г. и 2020 г. и при енергийна несигурност от военния конфликт в Украйна, публичните разходи и финансовите инструменти на Европейския съюз (ЕС) за 2021-2027 г. продължават да бъдат важен източник за подкрепа и насърчаване на екологичната и социална устойчивост в държавите членки. Изследването прави оценка на ефективността на Схемите за търговия с емисии на ЕС и европейските програми за превенция и управление на риска от климатичните промени за насърчаване на екологичната и социална устойчивост. Изследването прави оценка на предизвикателствата пред фискалната политика за насърчаване на екологичната и социална устойчивост чрез политиките за зелена и социална България, заложи в Плана за възстановяване и устойчивост и Споразумението за партньорство на България за 2021-2027 г., след тяхното одобрение от Европейската комисия, както и политиките на ЕС за осигуряване на целите на ЕС и България по Зелената сделка.

№ 11. Палъова Яна (2022). Ефектите от европейските фондове и оперативните програми на България през 2007-2020 г. в контекста на приоритетите на ЕС (Част II, т. 3.4). В: Годишен доклад 2022 Икономическо развитие и политики в България: оценки и очаквания, Институт за икономически изследвания при Българската академия на науките, изд. Горекс Прес, София, ISBN 978-954-9313-19-2, ISSN 1314-8893, с. 80-85, <https://www.iki.bas.bg/godishen-doklad-2022>, RePEc

Резюме

Прави се критичен анализ на усвояването на Европейските структурни и инвестиционни фондове за програмния период 2014–2020 г., които имат за цел да допринесат за изпълнението на стратегията „Европа 2020“, посветена на устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж. Отбелязва се, че България и държавите членки от Централна и Източна Европа са нетни бенефициенти на европейски средства през програмните периоди до 2020 г. Оценява се, че опитът, натрупан през програмния период на ЕС 2007-2013 г., е предпоставка за успешно планиране и изпълнение на проекти на ЕС за периода 2014–2020 г. и положително въздействие върху икономическата активност, но все още се наблюдава забавено изпълнение и нисък процент на усвояване на европейските средства две години преди края на периода за плащане за програмния период. Отбелязва се, че в емпирични изследвания за ефектите на европейските фондове въздействието върху бюджетната позиция и икономическия растеж е положително, както за България, така и за държавите членки от ЦИЕ.

№ 12. Палъова Яна (2022). Нови финансови инструменти за зелени инвестиции през програмния период на ЕС за периода 2021-2027 г. (Част II, т. 3.4). В: Годишен доклад 2022 Икономическо развитие и политики в България: оценки и очаквания, Институт за икономически изследвания при Българската академия на науките, изд. Горекс Прес, София, ISBN 978-954-9313-19-2, ISSN 1314-8893, с. 85-89, <https://www.iki.bas.bg/godishen-doklad-2022>, RePEc

Резюме

Разглеждат се новите финансови инструменти на ЕС за програмния период 2021–2027 г. и средствата от бюджета на ЕС, предвидени за България. Анализирани са основните

параметри и цели на Националния план за възстановяване и устойчивост и Споразумението за партньорство на България за 2021-2027 г., както и амбициозните мерки за декарбонизирането на българската икономика до 2030 г., преди окончателното му одобрение от Европейската комисия. Подчертава се, че усвояването на средства по програмата InvestEU и Механизма за справедлив преход ще зависи от успешното завършване и прилагане на териториалните планове за справедлив преход от правителството, което се очаква да бъде предизвикателство. Отбелязва се, че се очаква забавяне на усвояването на проектите с европейско финансиране по Националния план за възстановяване и устойчивост и Споразумението за партньорство за България, поради приключването на проектите за програмния период 2014-2020 г.

No 13. Paliova Iana (2022). Public policies for stimulating green energy and innovation: cases of Bulgaria and Romania, in International Scientific Conference Proceedings “Challenges of Bulgaria and Romania during the New Economic Reality” – 2021. Sofia: ERI-BAS. ISBN (online) 978-954-9313-20-8, pp.38-46, <https://www.iki.bas.bg/international-scientific-conference-proceedings-%E2%80%9Cchallenges-of-bulgaria-and-romania-during-the-new-e>

Резюме

Статията оценява ефектите от публичните разходи със средствата на ЕС за стимулиране на зелената енергия и иновациите на България и Румъния, съобразени с приоритетите на ЕС, по отношение на икономическото възстановяване след Covid-19 и към неутралността на климата в ЕС до 2050 г. В изследването се анализират два основни въпроса. Първо се анализира изпълнението на България и Румъния по отношение на техните цели за намаляване на енергийната интензивност и крайното потребление на енергия до 2020 г. Анализът показва, че фондовете и инициативите на ЕС са инструмент за стимулиране на зеления преход през програмните периоди на ЕС 2007 г. -2013 г. и 2014-2020 г. И двете страни са „догонващи“ иноватори и трябва да се справят с дългогодишните структурни предизвикателства, свързани с преминаването към чисти горива и зелени технологии, повишаване на жизнения стандарт, намаляване на неравенствата, и усилията ще бъдат насочени към подобряване на изпълнението и управлението на проекти през 2021-2027г.

No 14. Paliova Iana (2021), European Union’s Fiscal Rules and New Financial Instruments for 2021-2027: Bulgaria’s Case Study”, Bulgarian Journal of International Economics and Politics, Vol. 1/2021, Issue 1, University of National and World Economy, ISSN 2815-2751 (print), pp. 26-35, <https://bjiep.unwe.bg/en/journalissues/article/22206>

Резюме

Статията е посветена на предизвикателствата пред фискалните правила и новите инструменти на ЕС през програмния период 2021-2027 г. Изследват се новите финансови инструменти на ЕС за периода 2021-2027 г. и предизвикателствата след Covid-19 и Brexit. Фискалната политика на държавите-членки на ЕС има за цел да следва фискалните правила през икономическия цикъл, които гарантират макроикономическа устойчивост в Европейския съюз. След глобалната криза от 2008 г. са въведени подобрени наднационални фискални правила по Пакта за стабилност и растеж, които поставят допълнителни граници за фискалните дефицити и държавния дълг. Новият лимит за структурния бюджетен дефицит в законите за публичните финанси на държавите членки послужи за защита на кредитоспособността им. Пандемията от COVID-19, която доведе до временно спиране действието на фискалните правила, ясно показва, че във времена на засилена икономическа активност фискалната политика трябва да е антициклична

политика, като се изграждат буфери за кризисни ситуации. Набирането на средства в бюджета на ЕС и погасяването на дълга на Европейската комисия може да доведе до промени в дизайна и прилагането на фискалните правила на ЕС.

No 15. Paliova Iana (2021). Fiscal Measures for Diffusion of Environmental Technologies. In: Economic, Regional and Social Challenges in the Transition towards a Green Economy, Paisii Hilendarski University Press, 2021, ISBN (print) 978-619-7663-08-2 ISBN (online) 978-619-7663-07-5, pp. 93-106, https://storefisn.uni-plovdiv.bg/conf/wp-content/uploads/2022/01/ECONOMIC-REGIONAL-AND-SOCIAL-CHALLENGES-IN-THE-TRANSITION_END_NEW.pdf

Резюме

Статията е посветена на мерките на правителствата за смекчаване на последиците от климатичните промени и за намаляване на емисии на парникови газове като заплахата за живота на нашата планета. Фискалната политика играе важна роля и политиките прилагат различни стратегии за смекчаване на глобалното затопляне и по този начин за намаляване на неговите вредни ефекти. Изследват се фискалните мерки и инструменти като екологични данъци и такси и публични разходи за субсидии и иновации за опазване на околната среда, и тяхното въздействие върху намаляването на емисиите на парникови газове в България и на европейско ниво. Въпреки подкрепящи емпирични изследвания и резултати в изследването се обосновава тезата, че мерките не са универсални и ефективността на тези инструменти изглежда варира в различните страни и сектори.

No 16. Paliova I., Hubenova-Delisivkova T. (2022), Assessing the European Funds' impact on economic growth and the New Generation Europe prospects, Proceedings of the 7th International Conference ESPERA 2020, Sciendo, De Gruyter, pp. 73-91, DOI: <https://doi.org/10.2478/9788366675261-006>

Резюме

Статията разглежда ефектите от фондовете на Европейския съюз (ЕС) върху икономическия растеж на държавите членки и променящите се приоритети на политиките на ЕС по отношение на бъдещите задачи, поставени чрез инициативата „Следващо поколение ЕС“ в отговор на последиците от Covid-19 кризата. В статията са представени изводи от емпирични изследвания за ефектите от фондовете на ЕС върху икономическия растеж, които не са еднозначни, тъй като държавите членки постигат различни резултати в зависимост от степента на развитие на тяхната икономическа и политическа система. Анализът обаче показва, че фондовете на ЕС могат да се разглеждат като инструмент за стимулиране на икономическия растеж, социално-икономическото сближаване и конвергенцията на страните, ако се използват по ефективен начин за преструктуриране на икономиката и насърчаване на растежа.